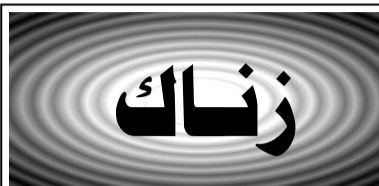

نهدونيس: به بي رهځنه گرتن له ته نويلی باو، ناتوانم بهرگري له نيسلام بگم

زناک

محمد روناخ

چمکی مانا ،

لهروخان و

له کار کهوتی زمانایه

زمان روئی له بهڅینی مانادا نیه ،
فهرمانی کاراشی ټوه نیه ، مانایه کی
سواوو باو بهیاگانا ، لسم روژانه دا
نوسیتگم خویندهو کرابایه کی ټزانی
نوسوی رسته به کی جوانم ټندادی و
لای څوم تهسجیلم کرد ، رسته که
ټاوايه (ټی می مانا ، واته ټی می روخان
له کار کهوتی زمان ، ټی می بی
مانا پوهنوهی شته گان) من نازانم ټهو
کرابایه خویندنهو یو همدووو
چمکی به گانگرو لیکتری ، زمان و
مانا ، بهج ټاواسته به که ، بهلام
تفرحه کی سرچئی راکشام چونکه
مه بهستی ټهو جیابونهو ی زمانه
له مانا ، بهرای منیش زمان شتیگه و
مانا شتیکی تر ، نادنوژوش قسه به کی
جوانی هیه کانی دهنی (ټنکر
له دانیشتن و میواندایه کدا ، دهنگی
میوانه گان ټومار بگین و ټواتر ټم
دهنگه یان بو لیکده هیوه ، به زوری
لایان سهر دهبی ، چون ټم قسه بی
سهرورینه یان کرده ، زمان ټیتر
ټیمان جیا دهیتسه) ټمن زور
سهرسام بهو قسه به ی نادوژنو
دهیتسه ، ووره ټو ټه ماشا که ج
دهر پرتیکی نازاره زمان ټیمان جیا
دهیتسه و..... ؟

له سهر ټهو قسه به نادوژنو
له ناوراستی نهوه ده گان یانه ی
راکه یاندنی هولیز پیروژترین شوئی
هولیز بوو شهوانه همدوو نوسهرانی
هولیز لهوی سهرمان کهرم ده کرد و
شوگیان من و جمه موگری به هوئی
سهرقا لمانه وه درنگ که هیشتنه یانه ی
راکه یانن ، که گه شین براده ران
همویان سهریان کهرم کردبوو ،
قسه زور سهریان ده کرد قسه گان
له بی مانایدا جو شدرابوون ، بهلام
زمان بوون ، بو نونه محسود زامدار
بهرامبر پرسپاریک که به دلی نوبویه
ټه یوت ، بسل..... بسل..... بسل.....
بره ورځکی تر دهیوت
..... بخل..... بخل.....

منیش به موگری وت ، هری به وراست
ټم شه که سهر څو شه دهبین بهو زمانه
جوانه دهوین موگری گوتی کوره
جمه ره ټجاو ټیته خراب تر ټیته ده شی
ټهو (بلی ز بلی) هی محسود زامدار
هزار مانای جوان بدا به دهسته وه ،
بهلام لیزه دا مانا ټنکر روخان و
له کار کهوتی زمانه ، نک سهرقا مگری
مورینه گان ، نک راوی کی کرده ی
فهرمانه گانی ریزمانی گوردی و ټهو
بنه ما ریزمانیانه مانایک ده به څشن
به رسته ی مانادار ، هری ټروه ټرکی
نوسین ، له فهرمانی رټوس څو جیا
ده گاته وه ، میوانه گانی سهر میز
له رووی واتاوه ، نویتغوازیه کی تر
ده به څشه زمانی نوسین ټهو زمانی
دهوانه به گمان له روخان و بیاتانه وه بو
به رهم دینی ، شته گان له بی
مانایه کی موله قدا جی دلی .

و: عهبدولوته لیب عهبدوللا

بشی دوهم و کوتای

ټایا ټهو ناسز ټیزیه ی که تز له ریگه
شعری عهری و شاعرانی عهریه وه
دهیپیت ، به که لگی ټهو دیت لانه یاک بز
ټیزی عهری پیکه پټن؟

نهدونیس: من دوی تال لایه نیم، واته واک
ټهوی که بیروایه ک څو به سهر
ټواندیکه دا بذات، من له گهل فری و
رنگارونگی و جواروچویم، چونکه ریگه بز
څوینتر و نوسر څو څه دکات که واقع به
همو ناست و رووه کانی بیین، من واک
که سیک دهوآزم که بزچوونی جیا جیا زور
له تاراوا هسیت بز ټهوی سوویدان
ټیورگرم، ههروها بز ټهوی جویک له
کوتلی کردن بیته تاروه، تاکو وام ټیکات
بیرو بزچونه گام به هیزتر بگم، ریزوی
بیرو ټهوه باشر بگم. من پانگه شه ټهوی
ناگم که بیرو بزچونه گام بیته تاکه بیرو
بزچوونکی باو، ټهوه راست نیبه، من
بانگه شه ی ناکردنی چندان ټیوزی
جواروچر ده گم، بز ټهوی دراسی شعری
عهری و واقعی عهری پیکرت.

ټلیزه هندنیک له همل و پرژوی
رځنه یی بهرچار ده کهوت که زور جار څو
پی له څوډی دق گهروته.

نهدونیس: راسته لیزه بزچوونی جواروچو
همن، بهلام به نیسیت من ناگنه ټهو
ناسته له ټیکه یشتن که من ناگاداریام، له
سهر ټو بنه مایه له گهلان جیاراوم، بهلام
له همدوو حالت هکاندا پیوسته لیزه دا
جواروچری هسیت چونکه جواروچری بیورا
زور له تاکه بیروایک باشر، وا باشه لیزه دا
ناسازه به به کیک له جیاراویه
چهره به یه کانی شعری عهری و شعری
څوژنارای بگم، ټهوی دراپیان له سهر جیا
بوونه له واقع و سروش و ستاره، ورسيله
نیبه بز هچ شتیگ، منیش دهسهوت له
درووی واقعه سهیری شعری عهری
بگم، چونکه شاعر قسه له حقیقت
ناکات، به لکو ټهوه حقیقت له شاعر له
ریگه شعریه قسه دکات. له نیوان
شیزوگانی تعییر کردنی مرید شاعر واک
موسیق تونایه کی گهرو ی ټو به
نارادچوونی سهره گانی مانادا هیه، شاعر
نازادانه له ژیکه پرسپارو به دواواچرودنا
چوله دکات.

ټه ټیانی نهدونیسدا هوسنگی و په رتی
هیه، چون دهیپیت؟

نهدونیس: لهر بویادامه که شاعر له گهل
همو شته کاندایا هوسنگ بیته وه، واته
له گهل همو شته کاندایا له هیلیکی
هارسه نگدایه، هندنیک جبار ټهو
هارسه نیگانه پیچهرانه ده کهوتسه به
شیزوکی ستونی تهجاز ده کرتین. شاعر
روخان څو شویستی و با و زناکی و څو رایه،
ده کهوتسه دروهی ورسنه کانه وه، ده کهوتسه
درووی سهروره کانه وه، واک ټهوی

ناگایه کی رهم کی ټیو جهسته و عهقلی
سروز ټیت وایه، ههروها ناگایه کی
رهم کی ټیو سروش و دنیا به، بویه تونای
ټهوی هیه که له گهل همو شته کاندایا
هارسنگ بیته وه، له همان کاتیشدا له
تونای دایه به ستونی دایزه و همو
شته گان بریت جگه له سیستم و
دامدازاروگان نهیت، چونکه ټهوان له
زهمنی سوو گه رایدا (پرگمانی) دهوین و له
زوری کانتدا حقیقت لایان واک زور ورت
ده ماشا ناکرت، به لکو ټهوی زوری
ده کهوتسه درو کردن و څه له تاندنه. لای من
شاعر و سیستم و دامدازاروگان له میانی
په رتیونه کاندایا دینه ژماردن.

ټگرت نیسلام دویکی گهرویه، بهرگری
تو له نیسلام گامانه ده؟

نهدونیس: من له نیسلامدایه نی
رځشیری ورده گرم و به شیزو به کی
رځشیری بهرگری لیده گم، ټهو به کی ټیسه
رځشیری به کی من له نیسلامدایه نیستم
له قورتانی پیروزه دست پنده گات، چونکه
ده قی کوگره و رځشیری نایه کی
بهرو و مهی و ههروها رځشیری
نا نایه کی واک یونای و ټهواندیکه
له څو گرتسه، بز رځی مرزقابه کی
کوگره وه، به بروای من گهروترین هله ی
موسلمانانی نهمه ژو ټهوی که
خویندنه یه کی رځشیری ټو ټهو مانیه
ناگن که قورن ده ځاوه روو.

بهلام څالی دووم که له ریگه به بهرگری
پی له نیسلام ده گم په یوهندی به
ټهوی که هیه، من وای دهیتم که
ټهوی که به تاپه تی به نیسیت نیسلام
رگه زیکه پیکه تاپه له څو رگه زیکه کاندایا
به تاپه تی له هلسفه، ټهو هلسفه به ی
که بزچوون و دپدی بز دنیا ده کهوتسه سهر
ټهو به کی ټیسه له نیوان ټهوی پیته لټن
نه لک که تاپه نیسلام نوینداریه تی دکات
و ټهوی پیته لټن عهقل که رځشیری
یونای نوینداریه تی دکات.

بهلام ده کی سیمه له رځشیری نیسلامدا
تهسره، ټه گری پرگروته و اخواز له
نیسلامدا واک به شیک له څو تماشای
ناکات، بهلام من پیوا به تسره له کس
شیزو و ټهوی نیسلی هاتونه دپاره،
ټهو ټهونونه ټهومیکی بلیمه تانه و بی
هارتا و گروونی و مرزی، ټهو به کی که
لور رگه سهره کانه ی که من له ریگه به
بهرگری پی له نیسلام ده گم، بهلام به پی
رځنه کرتن له تهوئی باو، ناتوانم بهرگری

ټی بگم.
ټه بروای تو که ی شاعر ده گاته قوناضی
رځنه کرتن له څو، ټهو ټوانانه کامه به
دهی پیته په پوست بیته؟
نهدونیس: همو شاعر یه کی حقیقی
کاتیک قسه یه کی دهنیست رځنه له څو
گرتن پرزیسه دکات. شاعر له گهل
گوانگرایدا له بهی که گه یشتدایه، به جوړه
شاعر ناتوانیت بزچوونی پشوری دوپاره

بکاتسه. شاعر ههر که دهنیست
هنه گرایه کی دیکه پشکه وتوت بهرو
باهیته کی دیکه دهاریت، بهلام ناتوانیت
ټهو ههنگاره به بی رځنه بهاریت، نک ههر
رځنه له دنیا، به لکو رځنه له څوډی
څو شیزو ده کرت، له سهر ټو ناسته گوت و
دروباری ده گموره که قسه ده ههر تنه
پرسپاریکی دربار نیبه بهرامبر دنیا،
به لکو پرسپاریکی درباریسه بهرامبر
شاعر و شاعر ، گه ورتین رځنه گری
شاعر څوډی خوینی. شاعر گرتین
رځنه گری خوینی، چونکه ټهو له همو
کس باشر څو دهناسیت، واپنه کی ټهو
حکه سخت بیته، بهلام ټهوی نکولی لور
سختیبه ناکات ههر ټهو حوکی راستی
بیته.

ټت قست له په یوهندی شاعر به چمکی
ناسنامه کرد، بهلام ټایا ناسنامه مهاته به
همو ټهو جیاراویانه کی له څوډیا
هلیگریه، یان دهناسیتی بهر وهامه ؟

نهدونیس: ناسنامه ده شی دهنیست، ټهو
ناسنامه به کی نساوی هه لگرتوه،
ناسنامه یه کی رووه کارنامیزه چونکه گرنک
ناوړوکی ټهو تاره و بهای ټو ناره، ټایا
ناوړوکی ناسنامه مندالنیسه، یان دوا
ټهو یان ناوړوکی څو شویستی له څو
گرتوه؟ کورانه تز له نیسو ټهو تاره له
دنیا که دهیتم که کوتای دیار نیسه،
هتا به مریش له تار ناچیت، چونکه
ټهوی دهی مرون دهنیستته ره شی
ناکانه، چندان له شاعران له تار چوونه
نیتم له ریگه ده کانیانه به باشر لهوی
که له ژاندا بیون دیانسانین. کورانه
ناسنامه بهو مانیه ده جوړتسه، نک ههر
هنیته به لکو ده شوکت، بز ټهوه ټهوه
نیستا لټن بیرس هسیت ده که تی کام
قوناع له قوناعه گانی زیات تعییر له تز
ده گات؟ ټهو قوناعه کی تعییر له تز
ده گات له څاله پیکه تاره که مانای
ناسنامه تی هه لگرتوه، ټهو څاله ش
قایی کورانه، ټه گم قوناعی کولتر
مانایه کی نوی به زیانت به څو،
ناسنامه کت بهرو ټهو ده گوریتسه،
ناسنامه کراویه و میرات نیبه. بهو مانیه
سروز واک موسلمان له دایک ناچیت. به لکو
دهیتم موسلمان، چونکه ټه گم واک
موسلمان له دایک بیته ټهو همو کس
واک به که. کورانه ناسنامه بهروامیسه،
همترین شویستی که ټهو بهروامیسه ی
نیتا در کهوتی شاعر.

ټپوچی له خویندنه ی قسه ی (گوریک
له پینان نیوزیک) که سانې (۱۸۷۱) بهلام
ټهوه ترس دانه کرت، له بهر ټهوه که
دهر کهوتی رودای (۱۱۱) هی ټیسه به ی
ټیکه وتوه یو به واقع؟
نهدونیس: ټهو وایه. هندنیک جار به هو ی
ټهوه سروز له هیه کی بوئی خونه کانی
دوچاره سختیبه دهیته، ټهوه شتیکی
ترسناکه، وای ټی لټن له څو دهنیست،

کاتیک شاعر به شیزو به کی رهم کی شتیگ
دهلی و پاشان دهیپیت ټهو شتی که به
رهم کی گوتو بیته له واقعدا جیه کی
بوو، چون له خویندنه ی ناتریت، من
نامو دیت ټهوی پشینی ده گم له واقعدا
جیه کی بکرت، چونکه ټه گم ټهوه جیه کی
بکرت هسیت ده گم ټیتر وه ستارم، ټیتر
کوتایم هاتوه، یان واک ټهوه رایه که بیسه
بوونه بریکی دیکه، دهسهوت ههر وا
بمنه وه روپهرووی واقع بیسه وه به یانی
څالی پرسپارو شوینی دروشانه وم بیته،
نک شوینی جیه کی بوئی خونه کام،
ټهوه جیه کی بوئی څم دمه کرت،
ناسنامه تی هه لگرتوه، ټهو څاله ش
قایی کورانه، ټه گم قوناعی کولتر
مانایه کی نوی به زیانت به څو،
ناسنامه کت بهرو ټهو ده گوریتسه،
ناسنامه کراویه و میرات نیبه. بهو مانیه
سروز واک موسلمان له دایک ناچیت. به لکو
دهیتم موسلمان، چونکه ټه گم واک
موسلمان له دایک بیته ټهو همو کس
واک به که. کورانه ناسنامه بهروامیسه،
همترین شویستی که ټهو بهروامیسه ی
نیتا در کهوتی شاعر.

ټپوچی له خویندنه ی قسه ی (گوریک
له پینان نیوزیک) که سانې (۱۸۷۱) بهلام
ټهوه ترس دانه کرت، له بهر ټهوه که
دهر کهوتی رودای (۱۱۱) هی ټیسه به ی
ټیکه وتوه یو به واقع؟
نهدونیس: ټهو وایه. هندنیک جار به هو ی
ټهوه سروز له هیه کی بوئی خونه کانی
دوچاره سختیبه دهیته، ټهوه شتیکی
ترسناکه، وای ټی لټن له څو دهنیست،

ټهوه ههر تنه کتیخانه نیبه، به لکو
به شتیگ له ریگه رځشیری که بهر له
میژووتا ده گاته همزه له ټهسکه ندویه
دهیپین، بز من دهنیگ بوو که تونیم له
ریگه یوتم لیزه دهی پی بهو میژوو بهروم.
ټهسکه ندویه میژوویه کی رسمن و
شاریکی زور رسمنه به سهر حهوی
که سانیک زوری بز څو راکیشاره، ورنه
شاری ناوواسته، ههر تنه شازی حهوی
څوره لاتی نسا، به لکو له حهوی
څو راکیشاره، ټهسکه ندویه پایته خستی
رځشیری گهرو کانه.

من چند جاریک چومه سهر نه تهرتیت، ټهوه هستم
پیکر هی تاران زور خیرتر بوو لهوی هولیز که به
دیاریه به زگ ده دیت...
روپهری تاران چند به قد هولیز بیته، دانیشتوانی
تاران له ناست دانیشتوانی هولیز چند قاتی ټهو به
قد بوونه، ههر شتیگ لهو تارانه ده گرتی گراج، باخ،
دارو بار، سینما و قوتاجانه، بازار و میواخانه،
گولرڅو و درماخانه، دکتوری باش و خسته خانه،
پری بن عهری و سهر عهری ، باله خانه چند قاتی،
له زور شیدیش تاران چند قات و چندان قاتی
هولیز، بهلام له یاک شت هولیز پشی تارانی له
عهر دایو، ټولهی همو ټهوانی لیکر دهوه، نوریش
مزگوت بوو. مزگوتی هولیز چند قاتی مزگوتی
تارانه، تاران سده سالی دیکش کوماری نیسلی
حوکمی بکات له مزگوت ناگانه هولیز. له گهل
دوکانداریک که زور هاتو چویم ده کرد، جار جار قسه مان
بز پیکر ده کرد من له بارهی هولیزه ټهو له بارهی

کهریم کاکه

دوو قاتی و چند قاتی

به ناچار کسانیک ناره څو نیزانیان ده کردوه
نهرولا ټهوانیسی داگیر کردبوو، سهیری بهروامیسه
مندالمان ده کرد...

بس بزبان ټیرائی تیت، دهست بز ههر شتیگ بهیته له
ترخی څو پت دارا ده گن، ههر له تماسنه و څه یاره
بگره، به کرینی ته کسی ټیبهه تا ده گه ټهوه کرینی
میواخانه لهویسه بز کرینی ټه تهرتیت، من چند
جاریک له کرینی تماسنه ټهوه بز ناشکرا بوو، که
دیوانی ټیرائی نیم دو قاتیان دارا ده کرد، جاریک
له گهل تماسنه فرڅشیک ټیکگراین له بهر چاری من به
ترخی فرڅش که زانی من ټیرائی نیم ریگ دوو قات
دوایکر
-ټدی بز په وندهت دا ټهو پیاره؟
-کو! په وندهت دای!
-ټیستا له پیش چاری من...
-به ونده ی ده کری بگره ناکی مه کره
تو دهیته بگریته، ترخی بازار ټهوا نیه.
دیار بوو گالته یه فارسیه گم دهات، بهلام تو زیکش
سلی کرده که زانی به دنگی بهرزه قسه ده گم و باسی
ترخی بازار ده گم...
-وره قهینا بیسه
-تازه بز نیو هیندهش له تو ناگرم.
-ده کری ناکی سیر.

گواستورمه ټهوه میواخانه به کیدی ناری (تهلس) بوو
به رانبر باره گای مانگی سوور، میواخانه به کی څارین و
ریک بوو، کرینه کی سی قات و نیوی کرینی میواخانه ی
بهارستان بوو، بهارستان ههر به تار به هارستان
بیو... لهو میواخانه به تهلسه فریزین به سه تاپه
به ستاپوه، ټیسه ههر هینده مان ده دیت وا له سهر
کنالی جهزیه وه حهسن نهرولا قسان ده گات...
ته دما، دهاته وه من هچ لهو سه تاپه ته تینه که هیشتم!!

-۱-

تاران له دیاریکی ههفته ییدا